

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

§ 78

Valtuustoaloite kasvot peittävien huntujen ja asusteiden kieltämiseksi Tampereen kouluissa ja oppilaitoksissa – Joakim Vigelius

TRE:1517/12.00.01/2026

Valmistelija / lisätiedot:
Ojalampi Ulla

Valmistelijan yhteystiedot

Perusopetusjohtaja Ulla Ojalampi, puh. 050 428 3044, opetusjohtaja Simo Turtiainen, puh. 040 088 7233, lukiokoulutuksen johtaja Mari Aalto, puh. 040 187 4593, kehittämisspäällikkö Tuija Leppäharju, puh. 040 194 2364, ammatillisen koulutuksen johtaja Kirsi Viskari, puh. 040 037 6420, koulutuspäällikkö Kristiina Teiss, puh. 040 806 2669, varhaiskasvatusjohtaja Elli Rasimus, puh. 050 523 7386, varhaiskasvatuksen aluejohtaja Tanja Moisala, puh. 040 485 6275, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Hallintosihtööri Leeni Herrala, puh. 040 801 6102, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Rasimus Elli, Varhaiskasvatusjohtaja

Päätösehdotus

Esitetään kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi:

Joakim Vigeliuksen valtuustoaloite ja siihen annettu kasvatus- ja opetuslautakunnan lausunto merkitään tiedoksi ja aloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Joakim Vigelius esittää 16.3.2026 yhdessä muiden valtuutettujen kanssa jättämässään aloitteessa, että myös Tampereen kaupungin koulujen ja oppilaitosten järjestyssääntöihin lisätään määräys, että sekä oppilaiden että henkilökunnan on oltava tunnistettavissa koko koulupäivän ajan.

Joakim Vigelius ja muut valtuutetut perustelevat aloitettaan opetuksen toimivuudella, turvallisen oppimisympäristön varmistamisella, vuorovaikutuksen edellytyksillä ja oppilaiden sekä henkilökunnan tunnistettavuudella.

Valmistelu, kuulemiset ja lausunnot

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Tampereen kaupunki on aloittanut kasvoja peittävien asusteiden käyttöä koskevan ohjeistuksen valmistelun maaliskuussa 2026 ennen valtuustoaloitteen jättöä. Valmistelussa on tarkasteltu kasvojen peittämisen kieltämistä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen toimintaympäristöjen sekä voimassa olevan lainsäädännön, perusoikeuksien ja turvallista oppimisympäristöä koskevien velvoitteiden näkökulmasta. Valmistelu- ja selvitystyössä on hyödynnetty oikeudellista ja turvallisuuteen liittyvää taustaselvitystä sekä kuultu mm. Nuorisovaltuustoa, Maahanmuuttajaneuvostoa, asiantuntijoita, henkilöstön edustajia ja opiskelijoita eri foorumeissa.

Valmistelussa on palveluryhmistä saadun tiedon perusteella voitu todeta, ettei uskontoon liittyvä pukeutuminen ole Tampereen kaupungin päiväkodeissa, kouluissa tai oppilaitoksissa aiheuttanut lainkaan haasteita. Kirjausta tarkastellaankin ensisijaisesti yleisemmin tunnistettavuuden, turvallisuuden ja ennakkoinnin näkökulmista, ei uskonnollisen tai kulttuuriseen pukeutumisen.

Tampereen kaupungin Nuorisovaltuusto on lausunnossaan katsonut, ettei aloitteessa ehdotettu määräys ole tarpeellinen ja että se voi olla ongelmallinen positiivisen uskonnonvapauden näkökulmasta. Nuorisovaltuusto piti tärkeänä, että mahdollisessa järjestysääntökirjauksessa huomioidaan, että uskonnollisiin syihin vedoten tulisi voida pukeutua oman uskonnollisen identiteetin mukaisesti.

Maahanmuuttajaneuvoston kuulemisessa kirjausta pidettiin lähtökohtaisesti hyvänä, kunhan sen perustelu ja soveltaminen rajataan selkeästi turvallisuuden, tunnistettavuuden ja oppilaitosyhteisön toiminnan näkökulmiin. Kuulemisessa todettiin, ettei mahdollinen järjestysääntökirjaus ole ristiriidassa esimerkiksi islamin uskon opetuksen kanssa. Lisäksi todettiin, ettei kirjaus kohdistu mihinkään yksittäiseen uskontoon, katsomukseen, kulttuuriin tai näihin liittyvään pukeutumiseen. Samalla tuotiin esiin huoli siitä, ettei järjestysääntökirjaus saa laajentua yleiseksi uskonnollisten tai kulttuuristen asusteiden rajoittamiseksi.

Perusopetuksen rasismien vastaisen työryhmän kuulemisessa henkilöstön edustajat pitivät rajattua kirjausta tarpeellisenä turvallisuuden, tunnistettavuuden ja vuorovaikutuksen näkökulmista. Kuulemisessa korostui, että kiello tulee rajata nimenomaan kasvojen peittämiseen ja sen vaikutuksiin oppilaitosyhteisön turvallisuuteen, ennakkointiin, tunnistettavuuteen ja vuorovaikutukseen. Kirjauksen ei tule kohdistua uskonnolliseen tai kulttuuriseen pukeutumiseen.

Lisäksi valmistelussa on käsitelty palveluryhmäkohtaisia näkökulmia varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa ja Tredussa. Lukiokoulutuksen osalta valmistelussa on huomioitu opiskelijakuntien edustajien ja toisen asteen yhteistoimintaryhmän kuuleminen. Opiskelijakuntien edustajien kuulemisessa tuli esiin huoli, ettei saa

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

puuttua nuoren oman identiteetin ilmaisuun esimerkiksi pukeutumisen kautta. Toisen asteen yhteistoimintaryhmä korosti, että ohjeistuksen on otettava huomioon turvallisuuteen ja tunnistettavuuteen liittyvät seikat. Tredussa asiaa on käsitelty opiskelijoiden, huoltajien ja henkilöstön näkökulmasta tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusfoorumeissa sekä huomioitu ammatillisen koulutuksen avoimet oppimisympäristöt ja niihin liittyvä asiakaspalvelutoiminta.

Taustaselvitys ja arviointi

Sisäministeriön taustamuistiossa koskien kasvojen peittämisen kieltämistä ja rajoittamista 23.9.2025 todetaan, ettei Suomen lainsäädännössä ole yleistä kasvojen peittämisen kieltä. Muistion mukaan sääntely on Suomessa lähtökohtaisesti kohdennettua ja tilannesidonnaista. Kasvojen peittämisen kieltävää sääntelyä voidaan lähtökohtaisesti pitää mahdollisena myös Suomessa, edellyttäen että sääntely laaditaan täsmällisesti, siihen sisällytetään kohtuulliset ja selkeästi perustellut poikkeukset ja että se noudattaa suhteellisuusperiaatetta. Perusoikeuksien rajoitusten tulee jäädä vain siihen välttämättömään, mikä on tavoitteen saavuttamiseksi tarpeen.

Järjestyssääntöjen ja muiden toimintaa ohjaavien määräysten tuleekin olla perusoikeuksien näkökulmasta hyväksyttäviä ja riittävän täsmällisiä ja lähinnä täsmentää ja konkretisoida laissa säädettyä, eikä niillä voida antaa yleisiä tai kaikenkattavia pukeutumista koskevia kielloja ilman, että rajoituksen tarpeellisuus ja hyväksyttävyys arvioidaan suhteessa oppilaitokselle laissa säädettyyn tehtävään ja toimintaympäristöön. Kasvojen peittämiseen voidaan kuitenkin puuttua tilanteissa, joissa siihen liittyy järjestykseen, turvallisuuteen, tunnistamiseen tai rikosten ennalta estämiseen liittyvä hyväksyttävä laillinen peruste. Varhaiskasvatuksen, koulujen ja oppilaitosten toimintaympäristöissä arviointi kytkeytyy erityisesti toiminnan turvallisuuteen, opiskelun esteettömään sujumiseen ja oppimista tukevan ympäristön varmistamiseen.

Varhaiskasvatuslain näkökulmasta arvioinnissa korostuvat lapsen edun ensisijaisuus, varhaiskasvatuksen tavoitteet sekä velvollisuus varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö. Varhaiskasvatuksen tavoitteisiin kuuluu myös lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen sekä yhdenvertaisuuden edistäminen. Kasvojen peittämistä koskevaa kirjausta arvioidaan varhaiskasvatuksessa näiden tavoitteiden näkökulmasta erityisesti turvallisuuden, vuorovaikutuksen ja ennakoitavuuden turvaamisena.

Perusopetuslain näkökulmasta arvioinnissa korostuvat erityisesti opetuksen tavoitteet, oppilaan oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, lapsen edun ensisijaisuus sekä oppilaan velvollisuus käyttäytyä asiallisesti ja toimia siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Koulujen järjestyssäännöillä voidaan täsmentää kouluyhteisön turvallisuuden, viihtyisyyden ja opiskelun esteettömän sujumisen kannalta tarpeellisia

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

käytännön järjestelyjä ja asianmukaista käyttäytymistä koskevia määräyksiä.

Lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa opiskelijoilla on vastaavasti oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, ja koulutuksen järjestäjän tulee hyväksyä järjestyssäännöt tai muut järjestysmääräykset, joilla edistetään oppilaitoksen sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä oppilaitosyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Toisen asteen koulutuksen osalta arvioinnissa korostuu lisäksi opiskelijoiden ikä, oppilaitosten avoimet ja monimuotoiset oppimisympäristöt. Lisäksi lukiolaissa sekä ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään vastaavasti lapsen edun ensisijaisuudesta, joka on arvioinnissa otettava huomioon.

Sisäministeriön taustamuistiossa tuodaan esiin myös kasvojen näkyvyyden yhteiskunnallinen merkitys. Sen mukaan kasvojen näkyvyys on suomalaisen vuorovaikutuskulttuurin normi, joka tukee ennustettavuutta, luottamusta ja turvallisuuden tunnetta. Ilmeet, katsekontakti ja muu sanaton viestintä ovat olennainen osa vuorovaikutusta, ja kasvojen peittäminen voi vaikeuttaa viestintää, lisätä väärinymmärrysten mahdollisuutta sekä heikentää henkilöstön mahdollisuuksia havainnoida tilanteita ennakoivasti. Sisäministeriön taustamuistiossa painotetaan edellä mainittua sanattoman viestinnän painoarvoa nimenomaan varhaiskasvatuksessa ja koulutuksessa.

On myös huomioitava, että pukeutuminen ja ulkonäkö kuuluvat yksityiselämän suojan piiriin. Tämän vuoksi pukeutumista koskeviin määräyksiin tulee suhtautua pidättyvästi. Tässä valmistelussa rajoituksen hyväksyttävänä perusteena on pidetty turvallisen ja oppimista edistävän oppimisympäristön varmistamista sekä tunnistettavuuden ja ennakkoinnin turvaamista oppilaitosten arjessa.

Kasvojen näkyvyydellä on taustamuistion mukaan kaikilla koulutusasteilla erityinen merkitys kielen, tunneilmaisun ja sosiaalisten taitojen kehittymisen, henkilöstön ja oppijoiden välisen vuorovaikutuksen sekä arvioinnin luotettavuuden kannalta. Lisäksi tunnistettavuus tukee oppilaitosyhteisön arjen turvallisuutta tilanteissa, joissa henkilöstön tulee pystyä nopeasti arvioimaan, ketkä tiloissa oleskelevat ja miten tilanteisiin tulee puuttua. On myös huomioitava, että kasvojen peittäminen voi lisätä turvattomuuden tunnetta, mikä voi heikentää oppimista ja kouluun kiinnittymistä.

Rajattu kirjaus järjestyssääntöihin on siten tarpeellinen ennaltaehkäisyn ja turvallisuuden varmistamisen näkökulmasta. Tavoitteena on varmistaa, että oppilaitoksissa toimivat henkilöt ovat tarvittaessa tunnistettavissa ja että oppimisympäristö on turvallinen, ennakoitava ja oppimista edistävä kaikille. Samalla kirjaus turvaa myös arvioinnin luotettavuutta. Ennaltaehkäisyn, turvallisuuden, tunnistettavuuden ja vuorovaikutuksen näkökulmasta kirjauksen on syytä käsittää oppilaiden lisäksi myös henkilökunta ja vierailijat.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Johtopäätös

Edellä kuvatun taustaselvityksen perusteella Tampereen kaupunki pitää turvallisen ja oppimista edistävän toimintaympäristön varmistamista koskevaa tavoitetta perusteltuna. Kasvojen peittämistä koskeva rajattu ja täsmällinen kirjaus on tarkoituksenmukainen keino vahvistaa oppilaitosyhteisöjen turvallisuutta, oppimista edistävää toimintaympäristöä sekä oppilaiden, henkilökunnan ja vierailijoiden tunnistettavuutta ennaltaehkäisevästi.

Tampereen kaupunki vastaa valtuustoaloitteeseen siten, että yhteinen kasvojen peittämistä koskeva kirjaus järjestyssääntöihin otetaan käyttöön varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa ja Tredussa 1.1.2027 alkaen. Kirjauksen toimeenpanossa huomioidaan palveluryhmien mahdolliset tarkennukset.

Taustaselvitysten ja kuulemisten perusteella valmistelussa on katsottu, että kirjauksen tulee kohdistua nimenomaan kasvojen peittämiseen varhaiskasvatus-, koulu-, työpäivän tai muun oppilaitosten järjestämän toiminnan aikana myös oppilaitoksen ulkopuolisissa oppimisympäristöissä. Kirjaus perustuu ensisijaisesti varhaiskasvatussyksiköiden, koulujen ja oppilaitosten turvallisuuteen, vuorovaikutukseen, ennakoitavuuteen ja oppimista edistävän oppimisympäristön varmistamiseen. Lainsäädännössä säädetty oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön edellyttää, että oppilaitoksissa toimivat henkilöt ovat tunnistettavissa ja vuorovaikutus sujuu esteettömästi. Jotta kirjaus täsmentää laissa säädettyjä vaatimuksia tarkkarajaisella ja oikeasuhtaisella tavalla, siihen sisällytetään poikkeukset terveydellisistä syistä tapahtuvasta kasvojen peittamisestä sekä oppilaitoksen järjestämistä teematapahtumista.

Käyttöönotettava yhteinen kirjaus järjestyssääntöihin

Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa ja Tredussa otetaan 1.1.2027 käyttöön yhteinen kasvojen peittämistä koskeva kirjaus. Kirjauksen yhteinen muoto on seuraava:

"Tampereen kaupungin varhaiskasvatussyksiköissä, kouluissa ja oppilaitoksissa (jäljempänä oppilaitos) ei saa peittää kasvoja varhaiskasvatus-, koulu- tai työpäivän tai muun oppilaitoksen järjestämän toiminnan aikana. Kielto perustuu oppilaitosten turvallisuuteen, vuorovaikutukseen, ennakoitavuuteen ja oppimista edistävän oppimisympäristön varmistamiseen. Kielto ei koske terveydellisistä syistä tapahtuvaa kasvojen peittämistä tai oppilaitoksen järjestämiä teematapahtumia, joista annetaan erillinen ohjeistus."

Palveluryhmät voivat tarvittaessa tarkentaa yhteistä kirjausta oman toimintaympäristönsä mukaisilla soveltamisohjeilla. Tarkennuksissa säilytetään kirjauksen yhteinen tavoite, rajausta ja perustelu. Lisäksi tulee

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

varmistaa, että ohjeistus on oppijoille, huoltajille, henkilöstölle ja muille toimijoille ymmärrettävä ja yhdenvertaisesti sovellettava, eikä se saa estää oppivelvollisuuden toteutumista.

Tredussa kirjausta täsmennetään seuraavasti:

"Kielto ei koske Tredun avoimiin oppimisympäristöihin tulevia ulkopuolisia asiakkaita (Tredun ravintolat, kahvilat, lastentoiminta, majoituspalvelut ym. vastaava ulkopuolisille tarjolla oleva palvelu)."

Taustaselvityksen aineisto

- Sisäministeriö: Taustamuistio 23.9.2025, Kasvojen peittämisen kieltäminen ja rajoittaminen.
- Rikander, Henri: Kasvojen peittäminen koulussa -taustakoonti, joka perustuu laillisuusvalvojien perusteluihin ja sisäministeriön taustamuistioon.
- Perusopetuslaki (628/1998), erityisesti opetuksen tavoitteita, järjestämistä, lapsen etua, turvallista opiskeluympäristöä sekä oppilaan velvollisuuksia koskevat säännökset.
- Varhaiskasvatuslaki (540/2018), erityisesti varhaiskasvatuksen tavoitteita, lapsen etua sekä kehittävää, oppimista edistävää, terveellistä ja turvallista varhaiskasvatusympäristöä koskevat säännökset.
- Lukiolaki (714/2018), erityisesti lukiokoulutuksen tavoitteita, opiskelijan oikeutta turvalliseen opiskeluympäristöön sekä järjestyssääntöjä ja muita järjestysmääräyksiä koskevat säännökset.
- Laki ammatillisesta koulutuksesta (531/2017), erityisesti ammatillisen koulutuksen tavoitteita, opiskelijan oikeutta turvalliseen opiskeluympäristöön sekä järjestyssääntöjä ja muita järjestysmääräyksiä koskevat säännökset.

Tiedoksi

Kaupunginhallitus

Liitteet

1 Valtuustoaloite

2 Liite Kopla 18.8.2026 Tampereen kaupungin nuorisovaltuuston lausunto

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Muutoksenhakukielto
§78

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

- vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)
- virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)
- etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)